

CULTURA

Activitatea culturală în comuna Bărcănești în trecut, nu a fost semnificativă, neieșind prea mult în evidență de-a lungul anilor. Căminul cultural a funcționat într-o clădire clasificată ca monument istoric, construită în anul 1914 (conacul Iancu Ionescu), clădire ajunsă în timp la un grad ridicat de degradare, practic o ruină. În cadrul căminului cultural a funcționat un cinematograful sătesc până în anul 1991, acesta fiind unul din mijloacele locale de divertisment. Un alt mijloc de divertisment îl constituia discoteca comunală ce funcționa în sala principală a clădirii.

A existat o viață cultural-artistică intensă în perioada 1960-1980, când în cadrul căminului cultural își desfășura activitatea o formație de dansuri populare, activă, ce a participat la numeroase manifestări culturale-artistice, spectacole, concursuri, fără a obține totuși rezultate prestigioase, trofee, etc.

Din păcate, o parte din "artiști" au fost cooptați în ansamblul folcloric de la Urziceni (Ghiocelul), treptat această activitate nu a mai fost susținută de autoritățile locale căzând în anonimat. Astfel s-au pierdut tradiții și obiceiuri, esența folclorică ialomițeană și folclorul local pierzând din profunzime. Este păcat, pentru că activitățile culturale-folclorice reprezentau un mod stimulat și mobilizator prin care ne puteam pune în valoare măiestria, priceperea, sensibilitatea, aceste calități trebuind să răzbată indiferent de regim, de sistemul social, de vicisitudinile vremurilor, pentru a ne păstra identitatea națională și tradițiile și de ce nu, pentru a lăsa ceva posterității. Identitatea locurilor se păstrează prin trăiri și activități în care se pun suflet și talent, pentru că acestea sunt motorul ce fac lucrurile să dăinuie. Sunt activități nobile ce ne fac să dăm din noi tot ce avem mai bun și mai frumos.

În anul 2003, a fost desființată funcția de director cultural, la aceasta adăugându-se și închiderea discotecii în anul 2004, astfel disparând și cazand în anonimat pastrarea tradițiilor doar biblioteca supraviețuind.

În anul 2010, prof. Popa Daniel, pe atunci directorul Școlii Gimnaziale Barcanesti, a început să dea tot mai multă importanță activităților culturale în cadrul activităților educative școlare, a făcut demersuri susținute și în parteneriat cu Fundația PACT a creat un Grup de Acțiune Local axat pe păstrarea tradițiilor și pe perpetuarea lor. De asemenea a creat Ansamblul de dansuri „Mugurelul”, cu participarea elevilor școlii, instructor și coregraf fiind tot directorul Popa Daniel.

Dupa ce au achiziționat costume populare cu sprijinul sponsorilor și al părinților copiilor a construit o scenă de spectacole cu gradina de vară în curtea Școlii Gimnaziale Barcanesti (Corp A), unde se desfășoară serbarile școlare, activitățile școlii de vară în parteneriat cu elevii de la Malton School din Anglia axat tot pe păstrarea tradițiilor și folclor, iar în anii 2011 și 2012 au început să sarbătorească „Ziua Comunei”, în ultima duminică a lunii mai (tot directorul Popa Daniel descoperind și atestarea documentară a comunei de la 25 mai 1532 când a scris „ Monografia Comunei Barcanesti pe care a publicat-o cu Editura Apollon în anul 2006).

Ansamblul nou creat „ Mugurelul”, este structurat pe 3 echipe de dansuri populare diferențiat pe grupe de vârstă (grupa mică 9-12 ani, grupa mijlocie 12-14 ani și grupa mare 14-25 ani). Există de asemenea o echipă de dansuri moderne care dansează pe ritmuri disco, dance, latino și o echipă de dansuri țigănești. Echipele de dansuri ale Ansamblului „ Mugurelul”, au obținut diverse premii la concursuri de dansuri la care au participat.

În anul 2016 a fost recreată funcția de director cultural, și în anul 2017, vom amenaja un Asezământ Cultural al satului Condești în localul Școlii Ulești iar în curtea Primăriei vom construi tot în anul 2017 Căminul Cultural Barcanesti.

Cu aceste condiții care le vom oferi și cu factorul uman entuziast, activitatea culturală și păstrarea tradițiilor în comuna Barcanesti sunt pe un drum bun în viitor.

Biblioteca

În comuna Bărcănești biblioteca comunală a fost înființată în anul 1956, primele date referitoare la fondul de carte, sunt din anul 1983, când existau 7066 de volume. Datorită faptului că o parte din volume (îndeosebi cele vechi) erau deteriorate, s-a renunțat la ele, au fost cumparate treptat carti noi astfel ca fondul de carte al bibliotecii însumează 8769 de volume, marea lor majoritate fiind noi.

Începând cu anul 2000 biblioteca comunală a fost mutată în clădirea Atelierului-Școală, beneficiind de un spațiu generos, aerisit, cu o parte a mobilierului înnoită. La fondul de carte al comunei, contribuie și cele două biblioteci școlare, ce funcționează în Școala cu clasele I-X Bărcănești cu 5100 vol., și în Școala cu clasele I-VIII Condești cu 3200 volume.

De asemenea, în cadrul Bibliotecii comunale funcționează programul Biblionet, prin care elevii se pot documenta.

DATINI, OBICEIURI, FOLCLOR

Ca în atâtea alte locuri de pe întinsul patriei noastre, conștiința folclorică, cu ceea ce are mai înalt și mai general românesc, este prezentă și în viața localității Bărcănești. Cele trei mari evenimente din viața fiecărui om, nașterea, căsătoria și moartea, au pentru bărcăneșteni o importanță deosebită.

NAȘTEREA a fost dintotdeauna o sărbătoare pentru întreaga familie. În noul născut se unesc cele două vieți ale părinților, dar și aspirațiile lor și ale bunicii ca și ale rudelor, iar grija pentru sănătatea, mintea și norocul copilului s-au reflectat într-o serie de vechi obiceiuri pe care le prezentăm în cele ce urmează. Credința în Dumnezeu, în Viață de Apoi, cu raiul și cu iadul, în îngeri și diavoli, mai stăpânesc încă și azi sufletele oamenilor mai vârstnici. Legat de aceste credințe se practică o serie întreagă de obiceiuri legate de viața omului, obiceiuri pe cale de dispariție. Astfel legat de sarcină există credința că dacă o femeie însărcinată fură un obiect și-l ascunde în sân, în buzunar etc., copilul se naște cu semnul obiectului pe corp în regiunea unde a fost ascuns obiectul. Pentru a ști dacă noul născut va fi băiat sau fată, bătrânele pun un praf de sare în capul femeii însărcinate, fără știrea ei, și-i urmăresc mișcărilor. Se crede că dacă duce mai întâi mâna la gură, noul născut va fi fată, iar dacă o duce la cap, va fi băiat.

A doua zi după nașterea copilului se duce o sticlă cu apă și busuioac la preot ca „să o slujească”. Din această apă se toarnă în scaldătoarea copilului „ca să alunge duhurile rele”. În a treia seară după nașterea copilului se așează o masă cu mâncăruri, băuturi și dulciuri „pentru ursitori”. Credința este că noaptea vin ursitorii și ursesc copilului de tot ce va păți în viață. Urmează botezul ce se practică și în procent de 100%. Numele ce se dă copilului este ales de naș. Botezul se face la biserică și în foarte rare cazuri acasă. Copilul este îmbrăcat și înfășat de mamă sau de o rudă apropiată cu îmbrăcămintea și scutecele procurate de părinți, este dat nașilor pentru a-l duce la biserică „să-l creștineze”. La ușa bisericii nașa este pusă de preot să spună crezul. După ce se efectuează botezul, preotul unge copilul cu „sfântul mir” și-l predă nașei care-l poartă până acasă și îl dă mamei rostind cuvintele: „Ți l-am luat păgân și l-am adus creștin”. Lumânarea se aduce aprinsă de la biserică și se stinge în tavanul casei sau în partea de sus a tocului ușii. Trebuie menționat însă că dacă copilul a plecat de acasă îmbrăcat și înfășat cu

lucrurile cumpărate de părinți, după botez, în biserică este prins de nașă în **CRĂȘMĂ** (o pânză de obicei albă și despre care oamenii cred că la „dreapta judecată” crășma este singurul veșmânt al omului) cumpărată de nașă și apoi este îmbrăcat și înfășat cu lucrurile cumpărate de nași. Cu **fașa** care în timpul botezului a însoțit lumânarea de botez a copilului, se leagă și înfășoară copilul ca să țină strânse scutecele și ca „să nu-l doară niciodată mijlocul”. Adus acasă copilul trebuie să doarmă în timp ce se servește masa. Aici părinții copilului dau nașilor cadouri, iar nașii dăruiesc copilului bani, făcând același lucru cu toți mesenii. După masă când s-a trezit copilul din somn, se scaldă. La scaldat participă toți mesenii. În scaldătoare se pun câteva grăunțe și monede de argint pentru ca „să aibă noroc de bogăție și să se prăsească ca semințele”. După scaldat copilul se așează jos pe dușumea de unde îl ridică nașa și-l închină la icoane, apoi îl predă mamei. La vârsta de 1 an nașa „taie moțul” finului (dacă-i băiat) sau „rupe turta” dacă-i fată. Toate aceste obiceiuri de la naștere la botez au fost culese de Ionescu Sterea din Speteni.

NUNTA sau **CĂSĂTORIA**, al doilea eveniment din viața omului, trezește interes în întregul ast. Timpul potrivit pentru nuntă este toamna, după strângerea recoltei, sau iarna. Înainte vreme, invitațiile la nuntă se făceau cu plosca de țuică sau de vin, astăzi se folosesc invitațiile tipărite. În sâmbăta nunții, porțile și stâlpii caselor ginerelei, miresei și nunilor se împodobesc cu brad. Petrecerea care are loc sâmbătă seara la mireasă se cheamă „brad”, iar cea de la ginere se numește „fedeleş”, se împodobește bradul după care urma o masă pentru domnișoarele și cavalerii de onoare. În cântecele lăutarilor, fetele pieptănuau mireasa, prinzându-i o floare în păr, petrecerea continuând cu hora miresei. Și la ginere avea loc petrecerea în timpul căreia îl bărbieresc pe ginere. Mireasa și ginerele nu aveau voie să se vadă în sâmbăta nunții.

În același timp la ginere se continuă pregătirile pentru adusul miresei. Înainte de a ajunge la mireasă, nunta merge să ia nașii. Aici sunt întâmpinați cu băuturi și dulciuri, după care tot alaiul se îndreaptă spre casa miresei. Chiotele, cântecele și veselia nu conțin tot drumul. Aici sunt întâmpinați de socrii mici, de rudele cele mai apropiate. Se fac orațiile de nuntă, apoi se împart cocarde, betea și lămâiță. Mărimea lor depinde de gradul de rudenie, iar ginerele primește cea mai frumoasă cocardă, după care, atât el cât și mireasa, împreună cu o parte din nuntași, sunt invitați în „casa mare” unde este pregătită masa. Mireasa se așează pe un scaun cu pernă, în fața unei oglinzi iar nașa o „gătește” îi așează voalul și floarea de mireasă, în timp se lăitarii îi cântă a jale:

Taci mireasă nu mai plânge

Că la mamă ti-i mai duce

Când o face plopul pere

Și răchita micșunele

Gătitul miresei fiind terminat, nuna îl cheamă pe ginere și-i dă nevasta în primire. Înainte ca nuntași să meargă la biserică la ieșirea din casă se prezintă un orator care începe cu „Ascultați dumneavoastră cinstiți nunii mari, cinstiți socrii, cinstiți adunarea, înaintede a ieși din casă, fiii dumneavoastră se roagă, cu genunchile plecate și cu fețele rușinate, să-i iertați și să-i binecuvântați. Să știți că binecuvântarea părinților întărește casele fiilor, iar blestemul părinților risipește casele fiilor”. Atunci tinerii îngenunchează și zic: „Iertați-ne tată și mamă și ne binecuvântați”. Părinții miresei răspund „Dumnezeu să vă blagoslovească cu pâine cerească

După ce hora se rotește de trei ori, ginerele scoate mireasa pe poartă, unde nuna îi rupe, deasupra capului, o turtă sau cozonac pe care îl aruncă în mai multe părți. Toți nuntașii se încolonează spre biserică mergând întâi lumânările ornamentate cu flori naturale și pamblici roz și bleu, simbolizând cele două sexe apoi nașa cu mirele urmați de nașul cu mireasa după care rudele apropiate și toți ceilalți. În biserică sub picioarele mirilor se așterne un mic covor sub care se pun câțiva bani, monede, ca să aibă noroc de bogăție. La spatele mirelui stau socrii mari și socrii mici, apoi celelalte rude și nuntași. Se face slujba. La ieșirea din biserică se aruncă peste public bomboane și grâu „ca să le fie viața dulce ca bomboanele și rodnică ca grâu”. De la biserică merg la casa mirelui. Ajunși la casa mirelui li se așează „masa mică”, după care ies afară cu toții, joacă nuneasca și jocul continuă până seara. Soacra mare și stolnicii ei, invită pe cetățenii veniți ca spectatori la nuntă să-i cinstească cu dulciuri și băuturi. Pe la orele 21-22 se așează „masa mare” (azi la Căminul Cultural sau acasă în cort) la care participă toți nuntașii, plus invitații chemați prin invitații scrise sau de către stolnic care umblase prin sat cu plosca cu vin să-i invite la nuntă. În timpul mesei veselia și dansul culminând cu momentul când se ajunge la „dar”. Din partea miresei lăutarii înmânează nașilor diferite daruri, la fel se dau și socriilor mari, iar stolnicilor (celor care au servit la masă) li se dau de obicei prosoape lungi țesute în casă și lucrute în special borangic (azi prosoape de artizanat). Toate aceste obiceiuri sunt însoțite de glume. După ospăț tinerii însurăței primesc darurile în bani și cadouri de la nuntași. Darurile le strânge nunul care anunță tuturor nuntașilor suma de bani strânsă și obiectele, apoi le înmânează miresei (gospodina, cheia casei). Mesele rămân așezate în continuare, mesenii joacă și petrec până dimineața. Spre ziua se face „legatul” adică nuna așează mireasa pe un scaun, îi ia voala și floarea de mireasă și o leagă cu un batic la cap, dăruit de nună. Acesta se petrece însoțit de un cântec special de către lăutari și simbolizează trecerea miresei din rândul fetelor în rândul femeilor. Rar se mai practică prelungirea petrecerii de nuntă și luni a doua zi de nuntă, petrecere în cadrul celor mai apropiate rude și care este supranumită „rachiul” simbolizând fecioria fetei. Înainte vreme acest obicei se practica la toate nunțile țărănești, așa încât ca-n basme, nunta ținea trei zile.

Trecând la cel din urmă moment crucial ce se referă la om, vom descrie ritualul înmormântării. Când moare cineva, trei persoane de același sex vin și spală mortul, după care îi taie unghiile de la mâini și de la picioare și le pun sub perna de sub capul mortului. Se mai pune, deasemenea, un pieptene, un săpun, ac și ață. Mortul este așezat în coșciug, cu capul spre apus și supravegheat, ziua și noaptea, de cineva în semn de iubire și recunoștință din partea semenilor. În drum spre cimitir, se fac opriri la răspântii. De obicei, i se așează pe frunte cununa morții, confecționată din fire de betea. Înainte de înmormântare, rudele, prietenii și cunoscuții îi dau sărutarea „cea de pe urmă”, iar după pogorârea în groapă se aruncă câte o mână de pământ. În general, datinile reflectă o îmbinare a obiceiurilor din zonele de unde provin locuitorii.

Fragmente din „Monografia Comunei Barcanesti Ialomita”, Editura Apollon, 2006, autor Popa Daniel